

Monika Zachwieja

Sanktuarium Cudownego Medalika w Paryżu jako ośrodek kultu maryjnego

1. Wprowadzenie

Objawienia Matki Bożej są znane w Kościele katolickim niemal od początku jego istnienia¹. Miejsca objawień Maryi szybko stały się wielkimi centrami pielgrzymkowymi. Do Lourdes w południowej Francji, Fatimy w Portugalii czy Guadalupe w Meksyku, co roku przybywają miliony pielgrzymów. W miejscach tych zbudowano olbrzymie, widoczne z daleka, bazyliki. Otaczają je liczne hotele i inne obiekty noclegowe, restauracje, sklepy z pamiątkami, parkingi. W Paryżu jest inaczej. Miejsce objawień z 1830 r. to niewielka kaplica, mieszcząca się w domu macierzystym Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia. Na przestrzeni prawie dwustu lat zmieniono jej wygląd wewnętrzny (fot. 1), ale na zewnątrz pozostała taka sama. Wejście do sanktuarium niewiele różni się od bram prowadzących do sąsiednich budynków. Przybywający tutaj pielgrzymi nie kierują się widoczną z daleka wieżą, ale adresem: ulica du Bac, numer 140. Przybywają do kaplicy w odpowiedzi na wezwanie Maryi: *„Przychodźcie do stopni tego ołtarza. Tutaj łaski spłyną na wszystkich”*. Słowa te umieszczone są na łuku otaczającym prezbiterium. Zostały wypowiedziane przez Maryję w tej kaplicy i przekazane przez świętą Katarzynę Labouré – świadka objawień.

W artykule zostanie przedstawiona historia objawień z ulicy du Bac, krótka charakterystyka Cudownego Medalika oraz analiza ruchu pielgrzymkowego do tego sanktuarium, które rocznie przyciąga ponad dwa miliony pielgrzymów.

2. Objawienia Matki Bożej na Rue du Bac

Objawienia w kaplicy Sióstr Miłosierdzia miały miejsce w 1830 r. Ich świadkiem była nowicjuszka tego zgromadzenia, Katarzyna Labouré. W kwietniu 1830 r. przybyła do Paryża, gdzie została przyjęta do seminarium (nowicjatu) Sióstr Miłosierdzia, znajdującego się przy ulicy du Bac. Czas jej formacji przepełniony był niezwykłymi zdarzeniami. Miała widzenia serca świętego Wincentego (założyciela Sióstr Miłosierdzia) oraz widzenia Chrystusa. Te wydarzenia stanowiły jednak tylko wstęp do wielkich objawień Matki Bożej².

Wnętrze Kaplicy Cudownego Medalika (fot. Archiwum Sióstr Miłosierdzia)

Pierwsze objawienie Maryi miało miejsce w nocy z 18 na 19 czerwca 1830 r. Podczas snu Katarzyna usłyszała wołanie. Obudziwszy się, zobaczyła małe dziecko, które poleciło jej udać się do kaplicy, gdyż tam czeka na nią Matka Boża. Posłusznie ubrała się i podążyła do kaplicy. Do kaplicy przybyła też Najświętsza Panna. Usiadła w fotelu księdza dyrektora. Katarzyna podbiegła do Niej i uklękawszy na stopniach ołtarza położyła dłonie na kolanach Maryi. Wówczas Matka Boża miała do niej powiedzieć: „Przychodźcie do stopni tego ołtarza, tutaj łaski spłyną na wszystkich, którzy z ufnością o nie prosić będą. Zostaną rozlewane na wielkich i małych”³. Ta rozmowa Katarzyny z Maryją trwała około dwóch godzin. Jej treść znamy z późniejszych listów Katarzyny.

Cztery miesiące później Katarzyna otrzymała kolejne zalecenie – trzeba, aby postarała się o wybite medalika z wizerunkiem Niepokalanej, którą widziała promieniującą darami z nieba. Miało to miejsce 27 listopada w kaplicy, w czasie, gdy siostry trwały w milczeniu po rozmyślanii. Katarzyna ujrzała Najświętszą Dziewicę ubraną w białą suknię i welon, trzymającą w rękach kulę zwieńczoną małym krzyżykiem. Na palcach Maryja nosiła piętnaście pierścieni – z niektórych wypływały promienie – symbole łask, jak później wyjaśniła Katarzynie; „To jest symbol łask, które zlewam na tych, którzy mnie o nie proszą”. Później wokół Maryi utworzył

się owalny obraz i ukazały się słowa: „*O Maryjo bez grzechu poczęta, módl się za nami, którzy się do Ciebie uciekamy*”. Katarzyna usłyszała również głos: „*Każ wybić medalik według tego wzoru. Wszyscy, którzy nosić go będą, otrzymają wielkie łaski. Niechaj noszą go na szyi. Łaski będą obfite dla tych, którzy nosić go będą z ufnością*”. Następnie obraz odwrócił się i ukazała się druga strona medalika: duże „M” z poprzeczką i krzyżem, serce Jezusa z koroną cierniową oraz serce Maryi przebite mieczem⁴.

W grudniu 1830 r. Katarzyna Labouré miała po raz trzeci widzieć Najświętszą Pannę. Objawienie to było podobne do listopadowego. Katarzyna znowu ujrzała medalik i ponownie usłyszała polecenie wybicia go.

Wszystkie te wydarzenia Katarzyna utrzymywała w głębokiej tajemnicy. Wiedział o nich tylko jej spowiednik, ksiądz Aladel, i to on przyczynił się do wybicia i rozpowszechnienia medalika. Relacje z objawień Katarzyna spisała w trzech listach. Dopiero kilka miesięcy przed swoją śmiercią zwierzyła się swojej przełożonej z wydarzeń, których była świadkiem w 1830 r.

3. Cudowny Medalik Niepokalanej

Pierwsze medaliki zostały wybite w czerwcu 1832 r., na podstawie szkicu, który ksiądz Aladel wykonał w oparciu o opis przekazany mu w konfesjonale przez siostrę Katarzynę. W 1942 r. liczba wybitych medalików przekroczyła już 100 mln, a w 1976 r. było już ich ponad miliard⁵. Medalik otrzymał aprobatę liturgiczną, kiedy na polecenie kardynała Aloisi Maselli, prefekta Świętej Kongregacji Rytów w 1985 r. ustanowiono nabożeństwo ku jego czci. Jest on jednym z zaledwie trzech sakramentaliów w historii Kościoła, które zostały w ten sposób ukoronowane – dwa pozostałe to różaniec i Brązowy Szkaplerz⁶.

Awers Cudownego Medalika przedstawia Maryję stojącą na globie i deptającą swą stopą węża. Ręce Najświętszej Panny są wyciągnięte i wypływają z nich promienie. Na kuli znajduje się data: 1830. Wokół postaci Maryi widoczny jest napis: „*O Maryjo bez grzechu poczęta, módl się za nami, którzy się do Ciebie uciekamy*”. Na rewersie w centralnym miejscu znajduje się litera „M”, nad którą wznosi się krzyż. Poniżej widoczne są dwa serca: po lewej stronie serce z koroną cierniową, po prawej – przebite mieczem. Te elementy otoczone są przez dwanaście gwiazd. Wszystkie znaki umieszczone na Cudownym Medaliku mają swoją symbolikę. Awers Medalika symbolizuje zwycięstwo Niepokalanej nad szatanem. Litera „M” umieszczona w centralnej części rewersu to monogram imienia Maryi. Z tego monogramu wyrasta krzyż, który dla chrześcijan jest symbolem zbawienia. Monogram Maryi znajduje się u stóp krzyża – przedstawia obecność Maryi pod krzyżem na Kalwarii. Serce otoczone cierniem to Najświętsze Serce Jezusa, przebite mieczem – Niepokalane Serce Maryi. Umieszczone są obok siebie na znak, że maryjna pobożność ze swojej istoty złączona jest z kultem Chrystusa Odkupiciela⁷. Serca przedstawione na Cudownym Medaliku płoną. Serce Jezusa płonie ogniem miłości ku rodzajowi ludzkiemu, która

Awers i rewers Cudownego Medalika (fot. Archiwum Sióstr Miłosierdzia)

sprowadziła Go z nieba na ziemię. Serce Maryi płonie podwójnym ogniem: miłości Boga i miłości ludzi⁸. Dwanaście gwiazd na rewersie może mieć swoje źródło w *Apokalipsie św. Jana* i oznaczać szczególne łaski i przywileje, które Maryja miała otrzymać od Boga⁹. Inne wyjaśnienie tego symbolu to przyjęcie, że gwiazdy oznaczają dwunastu apostołów oraz świętych, którzy za ich przykładem otrzymali przez Maryję koronę chwały. Najświętsza Panna jest w efekcie Królową Apostołów i Świętych¹⁰. Jako ich Królowa, znajduje się w środku między nimi i odbiera oznaki ich czci i miłości dla Boga, aby je ofiarować swojemu Boskiemu Synowi, a przez Niego Ojcu¹¹.

4. Historia pielgrzymowania do Kaplicy Cudownego Medalika

Kaplica Cudownego Medalika w Paryżu jest dość specyficznym miejscem pielgrzymkowym. Jest to prywatna kaplica Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia. Tę funkcję pełniła w roku objawień i tę funkcję spełnia również dzisiaj. Z tego względu dostęp pielgrzymów do kaplicy na początku był bardzo utrudniony. Miejsce objawień stopniowo udostępniano pątnikom, początkowo podczas największych świąt i w godzinach, kiedy siostry nie miały swoich nabożeństw. Era „wielkich pielgrzymek” została zapoczątkowana w 1930 r. (setna rocznica objawień) Międzynarodową Pielgrzymką Dzieci

Maryi. Od tego momentu zaczęto organizować pielgrzymki zawodowe, parafialne i inne¹². W 1953 r. w kaplicy rozpoczęła się „nieustająca nowenna” ku czci Matki Boskiej od Cudownego Medalika (zapoczątkowana w 1930 r. w Filadelfii). Nowenna jest odprawiana do dzisiaj, w każdy wtorek, zwany w kaplicy „Dniem Maryjnym”. Na początku 1980 r. kaplica była przez pewien czas zamknięta z powodu remontu. Uroczystego otwarcia i inauguracji kultu w odnowionej kaplicy dokonał osobiście papież Jan Paweł II 31 maja 1980 r. Obecnie do kaplicy przybywają pielgrzymi z całego świata. Ich liczba przekracza 2 mln rocznie.

5. Wielkość ruchu pielgrzymkowego

Oficjalną statystykę dotyczącą ruchu pielgrzymkowego w sanktuarium Siostry Miłosierdzia prowadzi od 1994 r. Wcześniejsze dane dotyczące liczby pielgrzymów są szacunkowe (tab. 1). Są to liczby oficjalne, zawarte w dokumentacji prowadzonej przez Siostry Miłosierdzia. Rzeczywista liczba pielgrzymów jest większa, gdyż statystyka prowadzona przez siostry nie obejmuje tych osób, które przybywają do kaplicy indywidualnie, na chwilę osobistej modlitwy.

Ruch pielgrzymkowy wykazuje niewielką sezonowość w ciągu roku (ryc. 1). Najmniejsza liczba pielgrzymów notowana jest w styczniu. Związane jest to z trzytygodniowym zamknięciem kaplicy dla pątników w tym miesiącu. Najwyższą frekwencją odznaczają się: sierpień, grudzień i listopad (powyżej 200 tys.). Wpływ na to mają święta maryjne, podczas których do kaplicy przybywa większa liczba pielgrzymów.

Najważniejsze z tych świąt to:

- Wniebowzięcie Najświętszej Maryi Panny (15 sierpnia) – ok. 20 tys. pielgrzymów;
- Niepokalane Poczęcie Najświętszej Maryi Panny (8 grudnia) – ok. 10 tys. pielgrzymów;
- rocznica objawienia Cudownego Medalika (27 listopad) – ok. 7 tys. pielgrzymów.

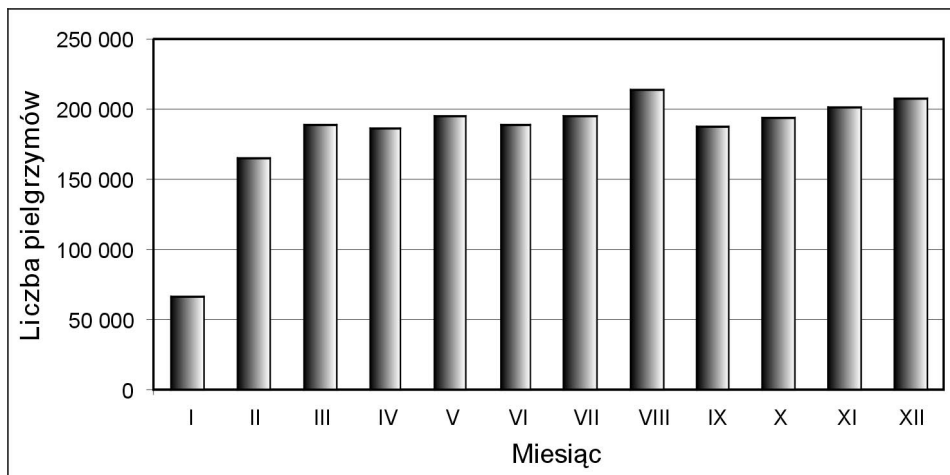
Rozmiary kaplicy nie pozwalają na przyjęcie większej liczby osób. Wewnątrz znajduje się około sześciuset miejsc siedzących. Jednorazowo może tam przebywać między 1500, a 2000 pielgrzymów. W czasie najważniejszych świąt maryjnych chętni na wejście do kaplicy muszą czekać w długich kolejkach.

Tab. 1.

Liczba pielgrzymów zarejestrowanych w księgach pielgrzymkowych Sióstr Miłosierdzia w latach 1994-2002

Rok	Liczba pielgrzymów
1994	2 236 726
1995	2 217 957
1996	2 861 389
1997	2 217 287
1998	2 173 554
1999	2 076 260
2000	2 234 067
2001	2 212 205
2002	2 152 357

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych w sanktuarium

Ryc. 1.

Sezonowość ruchu pielgrzymkowego do sanktuarium w 2002 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych w sanktuarium

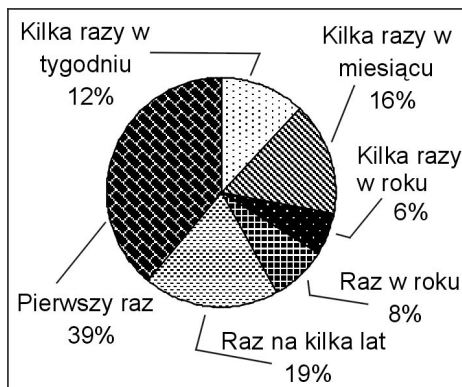
6. Charakterystyka pielgrzymów

W celu dokonania charakterystyki ruchu pielgrzymkowego w Kaplicy Cudownego Medalika w Paryżu przeprowadzono badania ankietowe. Były one prowadzone na terenie sanktuarium od 22 lipca do 9 sierpnia 2003 r. Próba badawcza objęła trzysta osób. Pytania dotyczyły charakteru wizyty w kaplicy, częstotliwości przyjazdu do sanktuarium, pochodzenia oraz płci i wieku pielgrzymów. Kwestionariusz został przygotowany w siedmiu językach.

Zdecydowana większość badanych osób (95%) deklaruowała cel wizyty w sanktuarium jako religijny. Bardzo rzadko do kaplicy przybywają osoby zainteresowane tym miejscem jako atrakcją turystyczną. Osoby deklaruujące cel swojego pobytu w kaplicy jako wyłącznie turystyczny to najczęściej nieliczni członkowie grup, które w swoim programie zwiedzania mają wizytę w Sanktuarium Cudownego Medalika, albo osoby towarzyszące tym, którzy przybywają do tego miejsca na modlitwę. Siostry Miłosierdzia wspominają również o wypadkach, gdy do kaplicy przychodzi turysta, a wychodzi z niej pielgrzym.

Częstotliwość przyjazdu poszczególnych osób do Sanktuarium Cudownego Medalika jest bardzo różnicowana (ryc. 2). Wśród ankietowanych dominowały osoby przybywające do tego miejsca po raz pierwszy (39%), ale dużą grupę stanowiły rów-

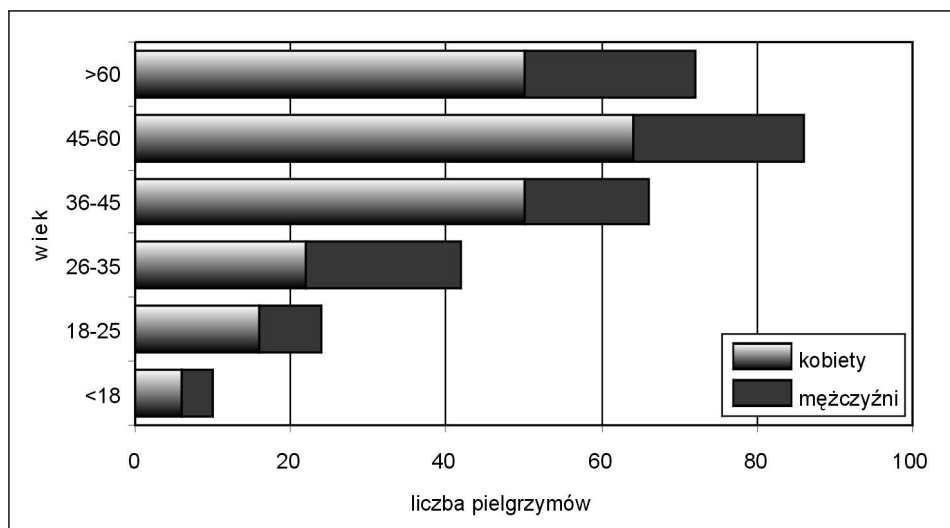
niez osoby bywające w kaplicy często, kilka razy w tygodniu lub miesiącu (38%). Duży wpływ na częstotliwość pobytu w sanktuarium ma miejsce zamieszkania pielgrzymów. O ile, wśród osób przybywających do kaplicy po raz pierwszy, nie ma to aż tak dużego znaczenia (są to zarówno mieszkańcy Paryża i Île de France jak również osoby z odległych zakątków świata), to pielgrzymi, którzy bywają w kaplicy często, są w większości mieszkańcami Paryża i Regionu Paryskiego. Osoby mieszkające poza granicami Francji przybywają do sanktuarium stosunkowo rzadko. Dość specyficzną grupą są mieszkańcy francuskich departamentów i terytoriów zamorskich (zwłaszcza Martyniki i Gwadelupy). Przy-

Ryc. 2.

Częstotliwość przyjazdu do sanktuarium

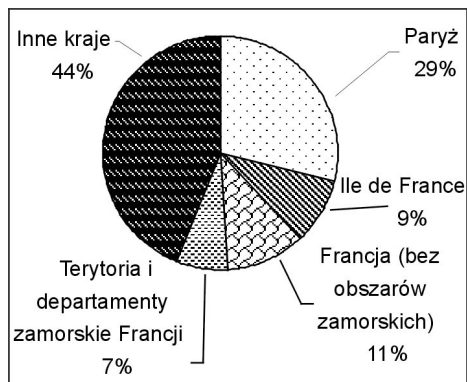
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Ryc. 3.

Struktura pielgrzymów według płci i wieku

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Ryc. 4.

Pielgrzymi w Kaplicy Cudownego Medalika według miejsca zamieszkania

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

bywają oni do sanktuarium dość nieregularnie, ale wielu z nich deklarowało swoją obecność w kaplicy za każdym pobytym w Paryżu.

Analizę struktury pielgrzymów przybywających do Sanktuarium Cudownego Medalika według płci i wieku dokonano również w oparciu o bezpośrednio badania ankietowe. Wśród badanych pielgrzymów dominowali ludzie w średnim wieku i starsi (powyżej 35 lat) (ryc. 3). Zauważalna była ogromna przewaga kobiet nad mężczyznami, zwłaszcza wśród osób powyżej 35 lat. Kobiety stanowiły 69,3 % wszystkich pielgrzymów. Wśród kobiet dominowały osoby pomiędzy 46, a 60 rokiem życia. Stanowiły one 21,3 % wszystkich odwiedzających sanktuarium.

7. Zasięg oddziaływania ruchu pielgrzymkowego i ranga sanktuarium

Przeprowadzona wśród pielgrzymów ankieta pozwoliła określić też zasięg przestrzenny sanktuarium. Do Kaplicy Cudownego Medalika przybywają zarówno Francuzi, jak i mieszkańcy innych krajów. Francuzi stanowią większość pielgrzymów (56 %) (ryc. 4). Wśród nich zdecydowanie dominują mieszkańcy Paryża i Regionu Paryskiego (38 %), co związane jest z lokalizacją sanktuarium. Spośród pielgrzymów zagranicznych większość stanowią mieszkańcy państw europejskich, ale w kaplicy dość często można spotkać przedstawicieli innych kontynentów, zwłaszcza obu Ameryk. Informacje uzyskane z ankiety oraz dane Sióstr Miłosierdzia pozwalają wyróżnić kilka państw, których mieszkańcy najczęściej przybywają do Sanktuarium Cudownego Medalika. Są to: Stany Zjednoczone, Włochy, Polska, Brazylia, Meksyk, Filipiny, Wielka Brytania oraz Irlandia.

8. Podsumowanie

Kaplica Cudownego Medalika jest dość specyficznym miejscem kultu religijnego na świecie, ze względu na to, że znajduje się w Domu Macierzystym Sióstr Miłosierdzia i w dalszym ciągu pełni funkcję prywatnej kaplicy tego zgromadzenia. Taka lokalizacja przez wiele lat ograniczała dostęp pielgrzymów do tego miejsca. Jeszcze

dzisiaj można spotkać ludzi, którzy znają Cudowny Medalik, ale nic nie wiedzą na temat jego historii i miejsca, w którym został objawiony.

W samym Paryżu sanktuarium przy ulicy du Bac jest miejscem szczególnym. Jest miejscem, w którym modlitwa jest wciąż żywa, w przeciwieństwie do innych kościołów Paryża, które częściej pełnią obecnie funkcje muzealne niż sakralne (również katedra Notre-Dame czy bazylika Sacre-Coeur). Pomimo swojego ukrycia wśród ciasnych uliczek Paryża, Kaplica Cudownego Medalika jest dzisiaj jednym z najczęściej odwiedzanych sanktuariów maryjnych na świecie o międzynarodowym zasięgu.

Przypisy:

¹ P. Rozpiątkowski, *Zawsze będę przy was. Objawienia Maryjne od Gwadelupy po Banneux*, Częstochowa 2003, s. 30-31.

² Por. J. Dirvin, *Matka Boska Cudownego Medalika* [w:] J. Delanley (red.) *Niewiasta obleczona w słońce*, Lublin 1992, s. 51-71.

³ Por. *Une lumière sur la terre. Le message de Marie et Sainte Catherine Labouré*, 1996, s. 8-19.

⁴ Por. J. Dirvin, *Matka Boska Cudownego Medalika*, *op. cit.*, s. 51-71.

⁵ R. Laurentin, P. Roche, *Catherine Labouré et la Médaille Miraculeuse. Documents authentiques*, Paris 1976, s. 276-277.

⁶ J. Dirvin, *Matka Boska Cudownego Medalika*, *op. cit.*, s. 69.

⁷ Por. A. Feuillet, *Maryjna doktryna w Nowym Testamencie a Cudowny Medalik*, Gościkowo-Paradyż (brak daty).

⁸ P. Kurytyka, *Symbolizm Cudownego Medalika*, „Rocznik Marjański” nr 2, s. 40-41.

⁹ I, Nowy Jork 1945, s. 22.

¹⁰ *Mois de Marie de la Médaille Miraculeuse*, Paris 1946, s. 106.

¹¹ P. Pawellek, *Cudowny Medalik. Wykłady i przykłady na czas nowenny*, Kraków 1930, s. 9.

¹² *W Kaplicy przy ulicy du Bac* [w:] *Cudowny Medalik wczoraj i dziś*, Kraków 1983, s. 15-16.

The Sanctuary of the Miraculous Medallion in Paris as a Cult Site

(SUMMARY)

The Sanctuary of the Miraculous Medallion in Paris was established after Virgin Mary's appearances to Catherine Labouré, a 'novice' of the Community of Daughters of Charity in 1830. The woman was asked to mint and promote a medallion and 'given' a model. Gradually, the medallion became regarded as miraculous.

The Chapel of the Miraculous Medallion is among the most popular Marian sanctuaries in the world. More than two million pilgrims visit the Chapel every year. The highest turnouts are during the major Marian Festivals: Assumption, Immaculate Conception and the anniversary of the Miraculous Medallion revelation. Most of the pilgrims are French. The international visitors are mainly Americans, Italians, Poles, Brazilians, Mexicans, Filipinos, Britons and Irish. Even though it is hidden among little streets of Paris the Sanctuary is an international pilgrimage destination.

*Monika Zachwieja, mgr
Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej
Uniwersytet Jagielloński
Kraków*